

KULTURA FIZYCZNA XV

NR 2

RADA NAUKOWA

Ryszard ASIENKIEWICZ (Uniwersytet Zielonogórski)
Miroslav BOBRIK (Słowacki Uniwersytet Techniczny w Bratysławie)
Valentin CONSTANTINOV (Uniwersytet Państwowy Tiraspol z siedzibą w Kiszyniowie)
Tomáš DOHNAL (Uniwersytet Techniczny w Libercu)
Karol FEČ (Uniwersytet Pawła Józefa Szafarika w Koszycach)
Elena GODINA (Rosyjski Państwowy Uniwersytet Wychowania Fizycznego, Sportu i Turystyki)
Karol GÖRNER (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy)
Wiktor Władimirowicz GRIGORIEWICZ (Grodzieński Państwowy Uniwersytet Medyczny)
Michal JIŘÍ (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy)
Tomasz JUREK (Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp.)
Jerzy KOSIEWICZ (Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie)
Wojciech LIPONSKI (Uniwersytet Szczeciński)
Andrzej MALINOWSKI (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
Veaceslav MANOLACHI (Państwowy Uniwersytet Wychowania Fizycznego i Sportu w Kiszyniowie)
Josef OBORNÝ (Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie)
Andrzej PAWLUCKI (Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu)
Joanna RODZIEWICZ-GRUHN (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)
Marek WAIC (Uniwersytet Karola w Pradze)
Barbara WOYNAROWSKA (Uniwersytet Warszawski)

LISTA RECENZENTÓW

prof. dr hab. Wojciech CYNARSKI
dr hab. prof. US Jerzy EIDER
dr hab. prof. AWF i S Piotr GODLEWSKI
prof. dr hab. Tomasz JUREK
dr hab. prof. AWF Marek KAZIMIERCZAK
prof. dr hab. Leonard NOWAK
dr hab. Artur PASKO
prof. dr hab. Włodzimierz STĘPIŃSKI
dr hab. prof. US Danuta UMIASTOWSKA
dr hab. prof. US Renata URBAN
dr hab. prof. OSW Jerzy URNIAŻ

Nadesłane do redakcji artykuły są oceniane anonimowo przez dwóch Recenzentów.

PRACE NAUKOWE
AKADEMII IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

KULTURA FIZYCZNA

TOM XV

NR 2

Częstochowa 2016

Redaktor Naczelny
Eligiusz MAŁOLEPSZY

Redaktor Naczelny Wydawnictwa
Andrzej MISZCZAK

Redaktorzy naukowi
Teresa DROZDEK-MAŁOLEPSZA,
Joanna RODZIEWICZ-GRUHN

Korekta
Sebastian SURENDRA

Sekretarz redakcji
Arkadiusz PŁOMIŃSKI

Redaktor techniczny
Maciej TORZ

Redaktor statystyczny
Paulina UCIEKŁAK-JEŻ

Projekt okładki
Sławomir SADOWSKI

Redaktorzy językowi
Dariusz JAWORSKI, Andrzej WĄTROBA

PISMO RECENZOWANE

Pierwotną wersją periodyku jest publikacja papierowa

Strona internetowa czasopisma
<http://www.wp.ajd.czyst.pl/kultura-fizyczna>

Czasopismo indeksowane w bazach:
Agro, BazHum (Baza Czasopism Humanistycznych i Społecznych),
CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities),
ERIH PLUS (The European Index for the Humanities and the Social Sciences),
Index Copernicus (IC Journals Master List), PBN (Polska Bibliografia Naukowa)

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2016

ISSN 1895-8680

(poprzedni ISSN dla tytułu „Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej
w Częstochowie. Kultura Fizyczna” 1505-4241)

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Wstęp	7
CZEŚĆ I	
DZIEJE KULTURY FIZYCZNEJ W POLSCE	
Renata URBAN	
Znaczenie wychowania fizycznego w polskim systemie penitencjarnym w dwudziestoleciu międzywojennym	11
The importance of Physical Education in the Polish penitentiary system in the interwar period	27
Patryk TOMASZEWSKI	
Akademicki Związek Sportowy przy Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie – zarys działalności	29
The Student Sports Association of Stephen Báthory University in Vilnius – outline of the activities	43
Teresa DROZDEK-MAŁOLEPSZA	
„Przegląd Sportowy” jako informator i propagator sportu kobiet w Polsce w roku olimpijskim (1936)	45
„Przegląd Sportowy” [Sports Review] as an information magazine propagating women’s sports in Poland in the olympic year 1936	61
Marek ORDYŁOWSKI, Leonard SZYMAŃSKI	
Nadzór operacyjny Służby Bezpieczeństwa nad ruchem sportowym w Polsce Ludowej w latach osiemdziesiątych	63
Operational surveillance of Security Service over sports movement in People’s Republic of Poland in the 80’s	76
Daniel BAKOTA	
Chess in the Częstochowa Voivodeship in the years 1975–1998	77
Szachy w województwie częstochowskim w latach 1975–1998	88
Maciej ŁUCZAK, Julian JAROSZEWSKI	
Wybitni trenerzy medalistów olimpijskich – absolwenci Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu	89
Prominent trainers of Olympic medalists – graduates of the “Eugeniusz Piasecki” Academy of Physical Education in Poznan	106

CZĘŚĆ II

TEORIA I METODYKA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO I SPORTU

Mariola RADZIŃSKA, Leonard NOWAK, Maria Alicja NOWAK

Satysfakcja z wyboru studiów a zamierzenia zawodowe studentów wychowania fizycznego 109

Physical education students' satisfaction with their choice of studies in relation to career plans 123

Joanna POCZTA, Ewa MALCHROWICZ-MOŚKO

Miejsce turystyki sportowej w kulturze fizycznej 125

The role of sport tourism in physical education 139

BIOGRAMY, DYSKUSJE, POLEMIKI, RECENZJE, PRZEGLĄD WYDAWNICTW, SPRAWOZDANIA

Tomasz JUREK

[rec.] Eligiusz Małolepszy, Daniel Bakota, Teresa Drozdek-Małolepsza, Arkadiusz Płomiński, *Z dziejów sportu i turystyki w działalności Krajowego Zrzeszenia Ludowego Zespoły Sportowe w latach 1975–2015*. Częstochowa 2016, ss. 213. 143

Informacje dla Autorów 147

Wstęp

Od 2016 r. czasopismo „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie Kultura Fizyczna” ukazuje się jako kwartalnik. W bieżącym roku wydajemy już drugi numer periodyku. W drugim numerze XV tomu zostały zaprezentowane prace Autorów z różnych ośrodków naukowych w Polsce.

Część I – *Dzieje kultury fizycznej w Polsce* – odnosi się do następującej tematyki:

- znaczenie wychowania fizycznego w polskim systemie penitencjarnym w dwudziestoleciu międzywojennym,
- Akademicki Związek Sportowy przy Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie,
- „Przegląd Sportowy” jako informator i propagator sportu kobiet w Polsce w roku olimpijskim (1936),
- nadzór operacyjny Służby Bezpieczeństwa nad ruchem sportowym w Polsce Ludowej w latach osiemdziesiątych,
- szachy w województwie częstochowskim w latach 1975–1998,
- wybitni trenerzy medalistów olimpijskich – absolwenci Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu.

Część II czasopisma odnosi się do problematyki teorii i metodyki wychowania fizycznego i sportu. W części tej zaprezentowane zostały dwie prace. Pierwszą z nich poświęcono satysfakcji z wyboru studiów, a zamierzeniom zawodowym studentów wychowania fizycznego, natomiast drugą – miejscu turystyki sportowej w kulturze fizycznej.

W końcowej części – pt. *Biogramy, dyskusje, polemiki, recenzje, przegląd wydawnictw, sprawozdania* – zamieszczono recenzję prof. dr. hab. Tomasza Jurka monografii Eligiusza Małolepszego, Daniela Bakoty, Teresy Drozdek-Małolepszej, Arkadiusza Płomińskiego pt. *Z dziejów sportu i turystyki w działalności Krajowego Zrzeszenia Ludowego Zespoły Sportowe w latach 1975–2015*.

Pragnę złożyć serdeczne podziękowania Recenzentom za cenne i życzliwe uwagi podnoszące wartość niniejszego periodyku. Dziękuję za współpracę Autorom publikacji zamieszczonych w czasopiśmie naukowym. Jednocześnie wyrażam nadzieję, że liczba osób zainteresowanych publikowaniem własnych osiągnięć naukowych w kolejnych wydaniach czasopisma „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie Kultura Fizyczna” się poszerzy.

Eligiusz Małolepszy

Informacje dla autorów

1. „Prace Naukowe AJD w Częstochowie. Kultura Fizyczna” ukazują się jako kwartalnik. Publikacje powinny dotyczyć problemów badawczych, którymi zajmują się nauki o kulturze fizycznej (historia, teoria i socjologia kultury fizycznej, problemy rozwoju fizycznego, sprawności i wydolności fizycznej, turystyki i rekreacji, zdrowia i edukacji prozdrowotnej).
2. Publikujemy prace eksperymentalne, przeglądowe, doniesienia i artykuły polemiczne – w języku polskim i językach obcych (kongresowych), po uzyskaniu pozytywnej recenzji.
3. Procedura recenzowania materiałów autorskich publikowanych w „Pracach Naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Kultura Fizyczna” jest dostosowana do wytycznych MNiSW „Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce” oraz „Kodeksu etyki pracownika naukowego”. Pierwszym etapem recenzowania nadesłanych prac jest recenzja wstępna dokonywana przez Redakcję czasopisma. Na tym etapie praca poddawana jest ocenie pod względem jej zgodności z profilem czasopisma, zachowania wymogów redakcyjnych obowiązujących w wydawnictwie oraz ogólnej poprawności językowej. Tekst spełniający wymogi recenzji wstępnej otrzymuje kod identyfikacyjny i zostaje skierowany do dwóch recenzentów będących specjalistami z zakresu nauk o kulturze fizycznej. Zgodnie z zasadą „double-blind review process”, recenzenci, jak i autorzy, pozostają wobec siebie anonimowi. Recenzenci swoją opinię o pracy przedstawiają, wypełniając formularz recenzji.
4. Redakcja „Kultury Fizycznej”, dbając o rzetelność w nauce, wdraża zapory „ghostwriting” oraz „guest authorship”. Autorzy są zobowiązani do przedstawienia oświadczenia dotyczącego rzetelności nadesłanych prac, a w przypadku artykułów opracowanych przez kilku autorów – do ujawnienia wkładu poszczególnych osób w powstanie pracy. Wszelkie wykryte przypadki nierzetelności naukowej będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).
5. Autor artykułu jest zobowiązany poinformować Redakcję o źródłach finansowania publikacji, jeżeli nadesłana praca powstała dzięki dofinansowaniu instytucji naukowo-badawczych, stowarzyszeń lub innych podmiotów („financial disclosure”).
6. Objętość nadsyłanych tekstów nie może przekraczać 15 stron (w tym tabele, wykresy, przypisy, bibliografia). Dokument powinien być napisany w formacie A4 standardowego maszynopisu (1800 znaków na stronie, marginesy: górny i dolny – 25 mm, lewy – 35 mm). Zaleca się stosowanie kroju Times New Roman, 12 punktów, odstęp 1,5 wiersza.
7. Pracę należy przesłać w wersji elektronicznej w edytorze Word 6.0 lub Word 7.0 (w formacie doc) z dwoma egzemplarzami wydruku. Praca powinna zawierać: a) imię i nazwisko autora lub autorów; b) tytuł naukowy oraz afiliację; c) tytuł publikacji; d) streszczenie pracy; e) słowa kluczowe pracy; f) dodatkowo w języku angielskim: tytuł pracy, streszczenie, słowa kluczowe (1/2 strony); 7) adres kontaktowy, nr telefonu, e-mail.
8. W razie umieszczenia w pracy rycin, tabel itp. pochodzących z opracowań zamieszczanych w innych czasopismach lub publikacjach książkowych autor ma obowiązek uzyskania zgody na ich wykorzystanie.

9. Tabele i materiał ilustracyjny (ryciny, wykresy, fotografie) należy zamieścić w osobnych plikach i dokładnie opisać. Miejsca ich wstawienia zaznaczyć na prawym marginesie wydruku tekstu.
- a) Stopień pisma w tabeli powinien wynosić 9 p, zaś szerokość tabeli nie może przekraczać 125 mm. Nie stosuje się innego formatowania tabeli niż siatka. Tytuł umieszcza się nad tabelą. Przypisy do tabeli umieszcza się bezpośrednio pod nią. W tabeli nie zostawia się pustych rubryk.
- Obowiązują następujące znaki umowne:
- pauza (—) – zjawisko nie występuje,
zero (0) – zjawisko istnieje, jednakże w ilościach mniejszych od liczb, które mogą być wyrażone uwidocznionymi w tabeli znakami cyfrowymi,
kropka (.) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych,
znak x – wypełnienie rubryki ze względu na układ tabeli jest niemożliwe lub niecelowe,
„w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
- b) Wykresy należy sporządzać za pomocą programów Microsoft Office (Excel, Microsoft Graph). Szerokość wykresu nie może przekraczać 125 mm. Numer i tytuł wykresu zapisuje się nad wykresem. Wykresy sporządzane innymi programami i wklejane jako rysunki muszą spełniać następujące kryteria:
- Minimalna rozdzielczość to 300 dpi.
  - Dane i opisy zamieszczone na wykresie muszą być zapisane Times New Roman w stopniu 9 p.,
  - Nie należy projektować trójwymiarowych wykresów, które będą nieczytelne; zaleca się wykresy czarno-białe (desenie), jednowymiarowe.
  - Nie stosuje się obramowań pola wykresu ani obramowań legendy.
  - Nie stosuje się tła innego niż białe.
  - Nie powtarza się tytułu wykresu ani zapisu „Źródło:...” na obszarze kreślenia.
- c) Wielkość ilustracji musi być dostosowana do formatu B5. Minimalna rozdzielczość ilustracji to 300 dpi.
10. Zasady opisów bibliograficznych:
- a) W części pierwszej, z zakresu humanistycznych i teoretycznych podstaw kultury fizycznej, należy stosować przypisy dolne; obowiązuje alfabetyczny układ bibliografii (pozycje bibliografii nie są numerowane);
- przykładowe przypisy: J. Nawrocki, J. Mrzygłód, *W szczęku stalowych kling*, Warszawa 1957, s. 114–119; Z. Dziubiński (red.), *Kultura somatyczna kleryków*, Warszawa 1996, s. 18; M. Ponczek, *Związki Kościoła Katolickiego z „Sokołem” Ziemi Łódzkiej do 1939 r.*, [w:] A. Nowakowski (red.), *Studia z historii i organizacji kultury fizycznej*, Częstochowa 1997; J. Konopnicki, *Wychowanie fizyczne w gimnazjum wołyńskim*, „Kultura Fizyczna” 1956, nr 3, s. 175–177.
  - przykładowe opisy bibliograficzne: Barabasz S., *Wspomnienia narciarza*, Zakopane 1914; Mroczko L. (red.), *Maków Podhalański*, Kraków 1978; Chełmecki J., Wilk S., *Wybrane czynniki społeczno-polityczne kształtowania modelu organizacyjnego kultury fizycznej w Polsce Ludowej*, [w:] *Wybrane problemy organizacji kultury fizycznej w Polsce. Z warsztatów badawczych*, Warszawa 1987; Hądzelek K., *Wychowanie fizyczne na ziemiach polskich przed odzyskaniem niepodległości*, „Wychowanie Fizyczne i Sport” 1993, nr 4.
- b) W części drugiej numer pozycji bibliograficznej podajemy w nawiasie kwadratowym wewnątrz tekstu głównego; obowiązuje alfabetyczny układ bibliografii (pozycje bibliografii są numerowane w nawiasach kwadratowych). Przykład opisów bibliograficznych:
- [1] Pilicz S. (1988): *Zmiany sekularne w rozwoju fizycznym i sprawności ruchowej studentów polskich*. Wychowanie Fizyczne i Sport, 4, s. 3–12; [2] Tatarczuk J. (2002): *Charakterystyka porównawcza struktury somatycznej i typologicznej słuchaczy I roku kierunków pedagogicznych i wychowania fizycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie*. [w:] Malinowski A., Tatarczuk J., Asienkiewicz R. (red.): *Ontogeneza i promocja zdrowia w aspekcie medycy-*

ny, antropologii i wychowania fizycznego. Uniwersytet Zielonogórski. Zielona Góra, s. 369–373; [3] Wawrzyniak G. (1997): *Normy wybranych cech somatycznych kandydatów na studia wychowania fizycznego*. AWF. Poznań.

11. Autor oświadcza, że sprawdził, czy źródła bibliograficzne przywołane w artykule są zarejestrowane w systemie Digital Object Identifier (DOI) i czy posiadają identyfikator DOI. W przypadku jego występowania właściwy dla artykułu przywołanego w bibliografii/przypisach numer DOI został podany w stosownym przypisie, po danych bibliograficznych przywołanego źródła, w formie aktywnego hiperłącza. Numery DOI należy weryfikować bezpośrednio na stronach internetowych czasopism czy wydawców lub na stronie agencji CrossRef:

<http://www.crossref.org/guestquery/>

12. Termin składania prac do kolejnych numerów upływa 30 czerwca 2016 r. (trzeci numer czasopisma), 30 września 2016 r. (czwarty numer czasopisma), 31 grudnia 2016 r. (pierwszy numer czasopisma, który będzie wydany w 2017 r.), 31 marca 2017 r. (drugi numer czasopisma, który będzie wydany w 2017 r.).

Prace należy nadsyłać na adres redaktora naczelnego, redaktorów naukowych i sekretarza redakcji:

Eligiusz Małolepszy (e.malolepszy@ajd.czyst.pl)

Teresa Drozdek-Małolepsza (t.drozdek-malolepsza@ajd.czyst.pl)

Joanna Rodziewicz-Gruhn (j.rodziewicz@ajd.czyst.pl)

Arkadiusz Płomiński (a.plominski@wp.pl)

Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii

al. Armii Krajowej 13/15

42-200 Częstochowa

tel. (34) 365-59-83

Redaktor naczelny informuje, że każdy numer czasopisma będzie umieszczany również na stronie internetowej Biblioteki Głównej AJD w Częstochowie, w wersji elektronicznej.